

Literatura a zdroje

Poznámka k použití AI při psaní této knihy. Při přípravě jsem využívala nástroje umělé inteligence: především Claude (Anthropic) pro rešerše, ověřování a dohledávání zdrojů u primárních pramenů, přeformulování a zkracování, a NotebookLM (Google) pro práci s nahranými prameny a jejich shrnutí. Autorský hlas, klinická zkušenost, etická pozice i konečná podoba textu jsou moje vlastní.

Studie a výzkumy

AI v psychoterapii a duševním zdraví, primární publikace

- FITZPATRICK, K. K.; DARCY, A.; VIERHILE, M. Delivering Cognitive Behavior Therapy to Young Adults With Symptoms of Depression and Anxiety Using a Fully Automated Conversational Agent (Woebot): A Randomized Controlled Trial. *JMIR Mental Health*, 2017, 4(2), e19.
- HÄBER, Y., et al. The externalization of internal experiences in psychotherapy through generative artificial intelligence. *Frontiers in Digital Health*, 2025, roč. 7.
- INKSTER, B.; SARDA, S.; SUBRAMANIAN, V. An Empathy-Driven, Conversational Artificial Intelligence Agent (Wysa) for Digital Mental Well-Being: Real-World Data Evaluation Mixed-Methods Study. *JMIR mHealth and uHealth*, 2018, roč. 6, č. 11, e12106.

Klinika AI a terapie, sekundární literatura

- NHS CONFEDERATION. Demystifying clinical AI in mental health [online]. London: NHS Confederation. Odborný briefing o klinickém využití AI v péči o duševní zdraví. Dostupné z: nhsconfed.org.
- NAZIR, et al. Therapists and Technology: A Qualitative Study on AI's Role in Counseling. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2026.
- ROUSMANIERE, T., et al. Large Language Models as Mental Health Resources: Patterns of Use in the United States. *Practice Innovations*, 2025.

Mind Palette, Wavepaths a další konkrétní projekty

- KAELLEN, M. Wavepaths: generativní hudba pro psychedeliky asistovanou psychoterapii [online]. London: Wavepaths Ltd, 2019. Dostupné z: wavepaths.com.

YOO, D. Digital Art Therapy with Gen AI: Mind Palette. Harvard University & MIT App Inventor, 2023. Dostupné z: appinventor.mit.edu.

Eliza, Weizenbaum, historie

WEIZENBAUM, J. ELIZA, A Computer Program For the Study of Natural Language Communication Between Man And Machine. *Communications of the ACM*, 1966, 9(1), s. 36–45.
WEIZENBAUM, J. *Computer Power and Human Reason: From Judgment to Calculation*. San Francisco: W. H. Freeman, 1976.

Transformer architektura

VASWANI, A., et al. Attention Is All You Need. In: *Advances in Neural Information Processing Systems 30 (NIPS 2017)*. Curran Associates, 2017, s. 5998–6008.

Právní rámce

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci (akt o umělé inteligenci). *Úřední věstník EU*, řada L, 2024/1689, 12. 7. 2024.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, GDPR. *Úřední věstník EU*, L 119, 4. 5. 2016, s. 1–88.

Stanoviska ÚOOÚ k AI a GDPR. Dostupné na uouu.gov.cz.

Stanoviska European Data Protection Board (EDPB) k AI. Dostupné na edpb.europa.eu.

Doporučená odborná literatura

Externalizace, narativní a systemická terapie

WHITE, M.; EPSTON, D. *Narrative Means to Therapeutic Ends*. New York: W. W. Norton, 1990.
WHITE, M. *Maps of Narrative Practice*. New York: W. W. Norton, 2007.
MINUCHIN, Salvador. *Rodina a rodinná terapie*. Praha: Portál, 2013.
BOSCOLO, L.; CECCHIN, G.; HOFFMAN, L.; PENN, P. *Milan Systemic Family Therapy: Conversations in Theory and Practice*. New York: Basic Books, 1987.

Embodied cognition

DAMASIO, Antonio. *Descartesův omyl*. Praha: Mladá fronta, 2000.
LAKOFF, G.; JOHNSON, M. *Philosophy in the Flesh*. New York: Basic Books, 1999.

Heuristika rozhodování

KAHNEMAN, D. *Myšlení rychlé a pomalé*. Praha: Jan Melvil Publishing, 2012.

Archetypy a symboly

JUNG, Carl Gustav. *Archetypy a nevědomí*. Nadační fond Hollar, 2018.

Emocionálně zaměřená párová terapie

JOHNSON, Sue. *Držme se pevně*. Praha: Portál, 2018.

Hudba a mozek

LEVITIN, D. *This Is Your Brain on Music*. New York: Dutton, 2006.

Etické rámce profesních asociací

AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION. *Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct*. Washington, DC: APA, 2017 (s aktualizacemi). Dostupné z: <https://www.apa.org/ethics/code>.

EUROPEAN FEDERATION OF PSYCHOLOGISTS' ASSOCIATIONS (EFPA). Etické zásady a materiály k novým technologiím. Dostupné z: <https://www.efpa.eu/>.

ČESKÁ ASOCIACE PRO PSYCHOTERAPII. Etický kodex ČAP. Dostupné z: <https://czap.cz/>.

Doporučená literatura ke generativní AI obecně

Pro odborné porozumění

BENDER, E. M., et al. On the Dangers of Stochastic Parrots: Can Language Models Be Too Big? *FAccT, 21 Proceedings*, 2021, s. 610–623.

MARCUS, G.; DAVIS, E. *Rebooting AI: Building Artificial Intelligence We Can Trust*. New York: Pantheon, 2019.

MITCHELL, M. *Artificial Intelligence: A Guide for Thinking Humans*. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2019.

RUSSELL, S. *Human Compatible: Artificial Intelligence and the Problem of Control*. New York: Viking, 2019.

SHANAHAN, M. Talking About Large Language Models. *Communications of the ACM*, 2024, 67(2), s. 68–79.

DE FREITAS, Julian, OĞUZ-UĞURALP, Zeliha, UĞURALP, Ahmet Kaan a Stefano PUNTONI. AI Companions Reduce Loneliness. *Journal of Consumer Research*. 2026, roč. 52, č. 6, s. 1126–1148.

PHANG, Jason, LAMPE, Michael, AHMAD, Lama a kol. Investigating Affective Use and Emotional Well-being on ChatGPT [preprint]. *arXiv*. 2025.

MALFACINI, Kim. The impacts of companion AI on human relationships: risks, benefits, and design considerations. *AI & Society*. 2025, roč. 40, č. 7, s. 5527–5540.

Pro veřejnost a praktiky (české zdroje)

Pracovní skupina pro AI a nové technologie při České asociaci pro psychoterapii (ČAP): sleduje vývoj AI a nových technologií a mapuje jejich dopad na praxi; průběžně publikované materiály a doporučení. Dostupné z: https://czap.cz/organizacni-struktura_PSkupiny

DigiTerapie – DigitálníHub pro terapii a sociální práci: autorčin projekt zaměřený na vzdělávání, výzkum a spolupráci v oblasti využívání digitálních nástrojů a AI v psychoterapii a sociální práci. Dostupné z: <https://www.digiterapie.com>

Zahraniční programy AI gramotnosti, primární prameny

Elements of AI, University of Helsinki & Reaktor. <https://www.elementsofai.com/>
AI Singapore (AISG), <https://www.aisingapore.org/>

AI Leap 2025 (Estonsko), <https://education.ee/en/news/ai-leap-2025>

DfE Generative AI in Education, <https://www.gov.uk/government/publications/generative-artificial-intelligence-in-education>

Common Sense Media, <https://www.common sense.org/education>